

Oru Põhikooli ajalugu

Oru koolihariduse ajalugu algab kolmest erinevast koolist, mis asusid 17. – 21. sajandil Kose kihelkonnas ja vallas. Oru-kandi hariduselu saab kooli asutamisega ametliku alguse 1835. Hoolimata mitmetest nimemuutmistest ja koolide liitmist võib tänapäeva Oru põhikooli nimetada Tuhala kooli järglaseks. Tänapäeva Oru põhikooli ei tohi segamini ajada Oru kooliga, mis asub Läänemaal Oru vallas Linnamäe külas.

Tuhala kool

Oru põhikooli lugu saab alguse 1630ndate teisel poolel, kui Rootsi kuningriigi koosseisu kuuluvaid Eesti alasid külastab superintendent Joachim Jehring, kes annab juhtnööre talurahvakoolide rajamiseks.

1639. aastal teataski Kose pastor Heinrich Westerig, et nende kihelkonnas tegutseb kaks õpetajat, seega siis kaks kooli, üks nendest Tuhala kool. Sama aastat loetaksegi Tuhala kooli asutamise aastaks. Koolimaja asus Tuhala jutluskabeli lähedal maarahvale olulise hiie servas. Tänapäeval asub selle koha peal Tuhala looduskeskus ja endise maja kõrval Tuhala nõiakaev. Koolile vajaliku maatüki andis Tuhala mõis. Esimeseks kooliõpetajaks oli Juuru kihelkonnast pärit taluniku poeg Johan Berendsen, kes teiste seast tõusis esile just oma vaimuannete poolest. Oma hariduse oli ta saanud Tallinna linnakoolist. Pärast seda, kui kool hoonest välja kolis, sai sellest elamu. Endine koolihoone lammutati 1913.

Teine Tuhala kooli koolimaja ehitati aastal 1768. aastal Kata külasse. Esimeseks koolmeistriks oli Rätsepa Hans. 1880. aasta loenduse ajal õppis koolis 20 last, õpetati eesti keeles ja vene keeles lugema ja kirjutama, lisaks veel usuõpetust, rehendamist, geograafiat ja laulmist. Kooli tegevuskulude eest maksis sellel ajal enamjaolt kogukond ja oma osa andis ka Tuhala mõis. Õppeaasta algas oktoobri keskel ja lõppes aprilli keskel. Koolimaja hävis tulekahjus 1897. aastal. **Uus maja** ehitati sinna samasse 1898. aastal. Kool tegutses selles majas kuni aastani 1921. Pärast seda, kui kool majast välja kolis, sai sellest raamatukogu ja seltsimaja. 1930. aastal kolisid rahvamaja ja raamatukogu Oru külla ja seal elasid pered ja üksikisikud, kellel mujale polnud minna. 1963. aastast sai majast kõrvalasuva kortermaja abihoone.

Oru põhikooliga seotud koolimajade asukohad

Esimese Tuhala kooli hoone mälestuskivi. Kaardil nr 1.

Tuhala looduskeskus. Selle maja asemel oli esimene Tuhala kooli hoone. Kaardil nr 1.

Kooli tamm. Selle puu kohal asus
Tuhala teine koolihoone. Kaardil nr 2.

Tuhala teise koolihoone mälestuskivi. Kaardil nr 2.

Tuhala kooli kolmas hoone. Kaardil nr 3.

Tammiku kool

Tammiku kooli mainitakse esimest korda 1768. aastal. Koolimaja asus Särge külas. Esimeseks koolmeistriks oli Lepiku Jüri. Esimene maja oli 19. sajandi teiseks pooleks vana ja amortiseerunud. **Sama koha peale ehitati uus** ja 1879. aastal koliti uude hoonesse 1880. aasta loenduse ajal õppis koolis 17 last. Ülalpidamiskulud katsid sellel ajal võrdselt nii kogukond kui Tammiku ka mõis. Kool tegutses selle nime all aastani 1920. Pärast seda, kui kool hoonest välja kolis, sai sellest elamu Kooli talu pererahvale. Hiljem on maja kasutatud ka abihoonena. 2012 käisid maja juures restaureerimistööd.

Tammiku kooli teine hoone. Kaardil nr 4 ja 4a.

Tammiku vallakoolile viitav mälestustahvel Tammiku teise koolihoone seinal. Kaardil nr 4 ja 4a.

Oru kool

Oru kool asutati 1835. aastal Nõrava külas Tänavotsa talus. 1880. aasta loendusel õppis koolis 23 last. Oma maja ei olnud koolil kuni aastani 1881. Siis koliti linnulennult kilomeetri kaugusele asuvasse uude majja, mis oli ehitatud spetsiaalselt koolimajaks. Vanast majast sai Tänavotsa talu elamuhoone. Tänapäevaks on kivihoone lammutatud. Enamuse ülalpidamiskuludest kattis kogukond, väikese osa andis ka mõis. Selle nimega tegutses kool aastani 1921. Pärast seda sai koolihoonest taluelamu. Samas majas asus ka kolhoosi Sotsialismi Tee kontor. 2012. aastal oli maja kasutusel elamuna.

Oru kooli esimese hoone mälestuskivi. Kaardil nr 5.

Oru

kooli teine koolihoone. Kaardil nr 6.

Oru vallakoolile viitav silt Oru kooli teisel hoonel. Kaardil nr 6.

Koolide liitmine 1920-1921

Kuna Tuhala, Tammiku ja Oru vallakoolid asusid väga lähestikku, leiti, et mõttekam oleks need üheks liita. 1920. aastal pannakse omavahel kokku Tuhala ja Tammiku vallakoolid. Kooli uueks nimeks saab Tuhala vallakool. 1921. aastal liidetakse Tuhala ja Oru vallakoolid. Uueks nimeks on Oru algkool, uueks koolimajaks Oru mõisa härrastemaja. Kuna Eestis on üle viie koha, mis kannavad nime Oru, otsustatakse 1935. aastal segaduse vältimiseks õppeasutuse nimi ära muuta Tuhala kooliks. 1976. aastal hakkas kool kandma Tuhala algkooli nime. Aastal 1983 võeti Oru kooli nimi tagasi ja õppeasutuse uueks nimeks sai Oru 8-Klassiline Kool.

1925. aastal muudeti kool 6-klassiliseks, 1945. aastal 7-klassiliseks. 1962. aastal on kool juba 8-klassiline ja lõpetas ka esimene lend. 1972 muututi jällegi 3-klassiliseks algkooliks ja 1983. aastast taas 6-klassiliseks ning aastal 1985 8-klassiliseks kooliks. 1987. aastal avatakse Oru härrastemaja ehk Oru 8-klassilise kooli kõrval uus koolihoone ja kooli nimeks saab Oru 9-Klassiline Kool. Aastast 1992 kannab haridusasutus uut nime Oru Põhikool.

Oru mõis härrastemaja. Liidetud koolide hoone. Kaardil nr 7.

Liidetud koolide juhatajad ja direktorid

1921 – Eduard Okas

1923 – Aleksei Mägi

1927 – Leitorf

1928 – Johannes Kalmus

1941 – Georg Bergert

1944 – Mihkel Vilu

1945 – Leisa Teesalu

1946 – Anders Lindström

1953 – Luule Org

1958 – Liia Jõgisoo

1959 – Saima Vainola

1960 – Voldemar Kukk

1970 – Lii Tüvi

1976 – Lehte Veering

2011 – Aino Saava

Oru põhikool 1987 – tänapäev

1987. aastal kolis Oru kool vanast mõisahoonest 100 meetri kaugusel asuvasse hoonesse, mis oli spetsiaalselt Maarja Nummertti projekti järgi koolimajaks ehitatud. 1992. aasta sai kool nimeks Oru Põhikool, seda nime kannab ta senini. Vanemad inimesed on avaldanud soovi, et kool võiks ikkagi tagasi võtta Tuhala kooli nime, nii nagu ta päris alguses oli. 2002/2003. õppeaastal õppis Oru põhikoolis läbi ajaloo kõige rohkem õpilasi – 147. Maja on mõeldud mahutama 220 last. 2005. aastal valmis külakeskuse hoone koos suure võimla, raamatukogu ja peosaaliga. 2006/2007. õppeaastal mindi üle e-kooli süsteemile. 2009. aastal avati kooli 370. aastapäevaga seoses päikesekell. 2011. ja 2012. aastal tuleb Oru põhikool koolide arvestuses saalihokis Eesti meistriks. 2013/2014. õppeaasta keskel õppis Oru põhikoolis 125 õpilast.

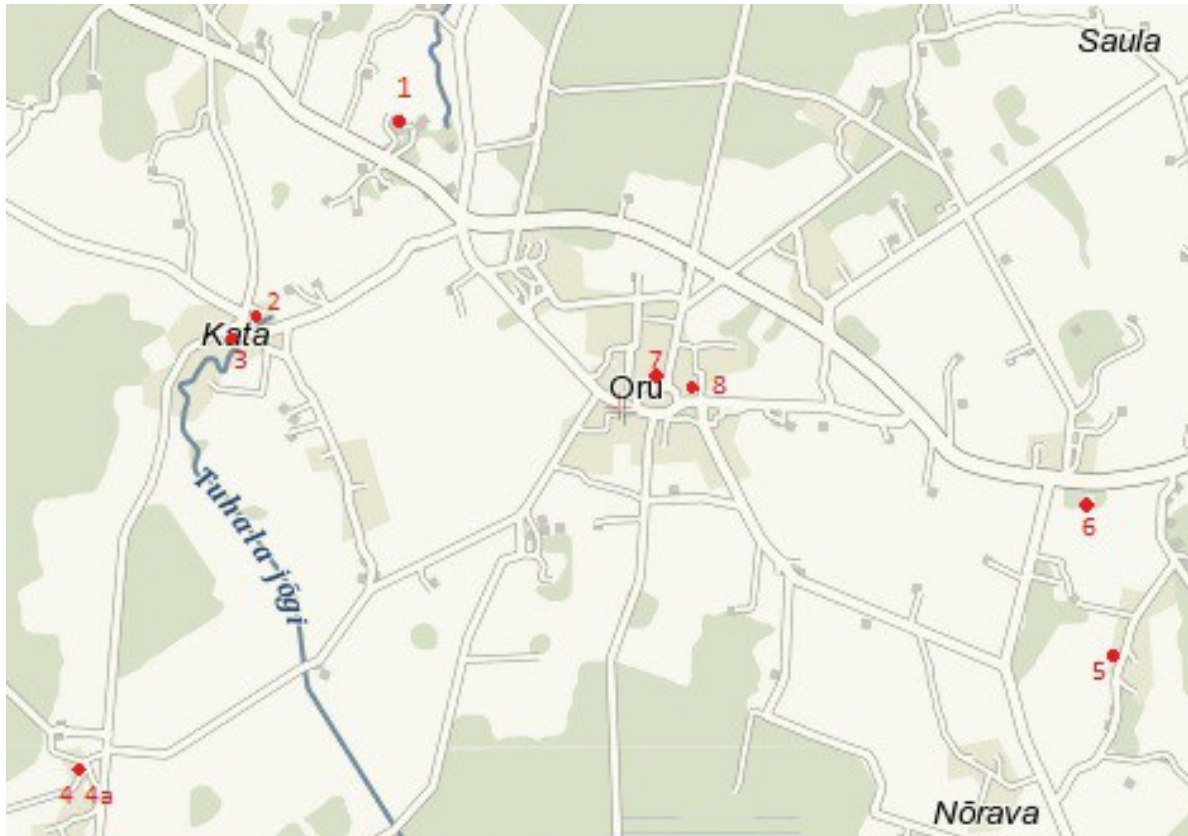
Oru 9-klassilise kooli/Oru põhikooli neljas hoone. Kaardil nr 8.

Koolihooned ja mälestuskivid

Kokku on liidetud koolidel olnud kaheksa õppehoonet, prague Oru põhikooli hoone on üheksas. Järgneval kaardil on välja toodud kõik Tuhala, Oru ja Tammiku koolihoonete asukohad. Mõned majad on veel alles, nendel on küljes ka kunagisele koolihoonele viitav tahvel. Tahvlit ei ole Tuhala kolmandal koolihoonel. Lammutatud või hävinud majade kohtadele on püstitatud mälestuskivid.

ALLIKAD

- Eisen, F; Elango, A; Kahk, J; Laul, E; Liimets, H; Siilivask, K. Eesti kooli ajalugu. I. 13. sajandist 1860. aastateni. Tallinn, 1989.
- Talioja, A. Koolihariduse algus Kose kihelkonnas, Õpetajate leht, 16.06.2006.
- Talioja, A. Tuhala radadel. 2009.
- Oru kooli kroonika. Täitmist on alustatud 1985. aastal.
- Tuhala kooli kroonika.
- Buklett. Välja antud Oru põhikooli, endise Tuhala kooli, 370. aastapäeva tähistamisel 2009. aastal.
- Fotod erakogust.